

Normativna moć Evropske unije

Jedan od ciljeva kojima EU teži u međunarodnim odnosima jeste promocija normi. Do ovoga cilja ona ne dolazi upotrebom sile, već manifestacijom drugačije vrste moći. Uključivši se u diskusiju o prirodi sile EU, Jan Meners uvodi pojam „normativne moći“. Time on pokušava da prevaziđe dihotomiju civilne i vojne sile, koja je uspostavljena u delima Fransa Dušana i Hedlija Bula.

U akademskoj raspravi priroda normativne moći istorijski je tumačena kao „moć nad mišljenjem“, „moć ideje“, odnosno kao „ideološka moć“. Ovim tumačenjima Meners dodaje sopstveno razumevanje normativne sile, tumačeći je kao sposobnosti aktera da oblikuje (izvozi) dominantne predstave o tome „šta je normalno“ u međunarodnim odnosima.

„Normativna razlika“ EU, po kojoj se ona razlikuje od drugih aktera u međunarodnim odnosima, posledica je istorijskog konteksta njenog nastanka, kao i činjenice da ona predstavlja hibridnu političku tvorevinu, koja se, posmatramo li njene institucije, nalazi na pola puta između međunarodne organizacije i države. Upravo je zato EU razvoj sopstvenih odnosa sa drugim akterima usloвила njihovom spremnošću da prihvate norme i principe sadržane u Ugovorima-ustavima.

Vrednosti (konsolidacije) demokratije, uspostavljanja vladavine prava i poštovanja ljudskih prava i sloboda čine „normativnu bazu“ EU. Meners prepoznaje pet ključnih „normi“ unutar *acquis communautaire* tj. unutar *acquis politique* (njenog „političkog dostignuća“). To su, redom:

1. mir kao vrhunska vrednost, kako je uostalom saopšteno Deklaracijom Roberta Šumana i preambulama osnivačkih ugovora

2. ideja slobode, saopštena preambulom Ugovora o EU
3. demokratija
4. vladavina prava i
5. poštovanje ljudskih prava i fundamentalnih sloboda.

Pet osnovnih normi prate četiri norme „manjeg reda važnosti“, koje Meners ipak navodi. Reč je o društvenoj solidarnosti koja se nalazi u članu 2 Ugovora o EU, o odredbi protiv diskriminacije koja je sadržana u članu 13 istog Ugovora, odnosno o odredbama o zaštiti manjina prisutnim u Kopenhaškim kriterijumima. Treća norma je održivi razvoj, a četvrtu čini koncept *dobrog upravljanja*.